

biomehanika, multidisciplinarna znanost koja se bavi anatomsko-mehaničkom analizom složenih kretanja živih bića; u oblasti f.k. proučava uzroke i uvjete mirovanja i kretanja čovjeka, dajući prednost tje. vježbama.

biometrija, sp. medicina: metoda ispitivanja i utvrđivanja promjenljivih fiz. i funkcionalnih svojstava organizma sportaša, koji je pod utjecajem vanjskih faktora (npr. u procesu treninga) i nasljednih svojstava. B. se bavi određivanjem tipologija u konstituciji sportaša.

bir → *cipal*

birdie (engl.), golf: naziv za rezultat koji je za jedan udarac manji od para za odgovarajuću rupu.

Birdovo otvaranje, šah: nastaje nakon početnog poteza bijelog 1. f2—f4; naziv po engl. majstoru Henry Edward Birdu (1830—1908), koji je prvi primijenio takav potez u turnirskoj praksi, u drugoj pol. XIX st.

Birti, Franjo (1914), jedan od osnivača košarke u Zagrebu, u sklopu Sokolskog društva Zagreb II. Izradio prve ploče za košarku; sudjelovao u obnavljanju košarke u Zagrebu poslije Oslobođenja.

Bislet, zimski stadion u Oslu, sagrađen 1935 kao zimsko-sp. centar za skijaškom skakalnicom i površinama za umjetničko i brzinsko klizanje; prima 40 000 gledalaca.

bisque handicap (engl.), golf: sistem natjecanja u kojem slabiji igrač dobiva pravo na više udaraca na rupama koje on sam izabere, a ne na onima koje su određene kartom igrališta.

Biševska pećina (ili Modra spilja), potonula spilja na otočiću kraj Visa; pristupačna od 1884 (duž. 36 m, šir. 12 m, vis. 15 m). Osobitost spilje je prodiranje dnevne svjetlosti reflektiranjem s morskog dna.

Bišup, Petar-Veno (1918—45), ličilac; član KPJ od 1937, sudionik NOR od 1941; posthumno odlikovan Ordenom narodnog heroja. Igrao nogomet u SK Metalac (Zagreb); u toku NOR bio organizator sp. natjecanja na eslobodenom teritoriju. Poginuo kao komandant u činu potpukovnika.

Bišupac, Slavko (1919—44), rvač i sp. funkcionar, član Teškoatletskog kluba Radnik (Petrinja); sudionik NOR.

Bitenc, Mirko (1925), meteorološki tehničar; suradivao u Aeroklubu Murska Sobotna (1954—62), a zatim postaje sekretar Saveza letaćkih organizacija Slovenije. Jedan od inicijatora i organizatora zrakoplovnih priredaba u Sloveniji (PS u padobranstvu, Jadranski padobranski kup i dr.). Dobitnik diplome "Paul Tissandier" (1975).

bitumvelox, bituminozni beton sastavljen od tri različite smjese (gume, raznih agregata i čvrstih primjesa), koje se miješaju neposredno prije nanošenja na čvrstu podlogu u sloju od 25 do 30 mm; koristi se kao završni sloj na otvorenim sp. igralištima.

bivak, planinarstvo: improvizirano noćište u stijeni ili planini (bivakiranje je noćenje na otvorenom). U stijeni je obično na polici i pod prevjesom gdje se penjači učvršćuju užetima. Bivacima se nazivaju i mala limena skloništa na podnožju stijena koja služe penjačima kao baza za uspon.

Bivec, August (1909), viši financijski referent; nogometni reprezentativac, viši sp. trener. Igrao za Građanski i HAŠK, a neko vrijeme i za Beogradski sport klub. Jedan od prvih trenera u klubovima Bjelovara i Karlovača prije 1941, a poslije 1945 u Zagrebu i blizjoj okolini. Član IO Saveza nogometnih trenera Hrvatske, njegov predsjednik i pot-

predsjednik i član IO Saveza nogometnih trenera Jugoslavije. Dobitnik Zlatne plakete NSJ.

Bjedov, Durda (1947), reprezentativka i trener u plivanju, zaslužna sportašica Jugoslavije, članica PK Mornar (Split), višestruka prvakinja i rekorderka Jugoslavije u disciplinama prsnog, mješovitog i kraul plivanja. Na OI 1968 prva na 100 m prsno (1.15,8 min) i druga na 200 m prsno (2.46,4 min); to su prve olimp. medalje za jugosl. plivački sport.

Bjedov, Mira (1955), košarkaška reprezentativka, zaslužna sportašica Jugoslavije, članica KK Monting (Zagreb). Sudjelovala u ekipi koja je na PE 1979 osvojila II mjesto i na OI 1980 III mjesto. S klubom je 1979 i 1980 osvojila Kup Jugoslavije te 1980 Kup Lilliana Ronchetti.

Bjelajac, Mirko (1935), reprezentativac i nastavnik u zrakoplovnom modelarstvu; član Aerokluba Banja Luka, zaslužni sportaš Jugoslavije. Prvak Evrope 1960 u klasi F 1C, trostruki jugosl. rekorder. Dobitnik trofeja Zlatni orao (1960).

Bjelašnica, Planinarsko društvo, osn. 1948 u Sarajevu (prije Aprilskog rata u Sarajevu je djelovala istoimena podružnica HPD); brine se za niz planinarskih kuća na Bjelašnici, organizira skijaška prvenstva (Bjelašnički dan, Šavničko prvenstvo) i vodi brigu o Bjelašničkoj transverzali.

Bjelašnički dan, godišnje natjecanje u planinarskom skijanju koje je 1958 počelo redovno organizirati PD Bjelašnica, nastavljajući tradiciju predratnog Slavijinog i Hranisavskog smuka.

Bjelić, Vladimir (1921), savjetnik Republičkog sekretarijata za unutrašnje poslove SRS, društveno-politički i sp. radnik; nosilac Partizanske spomenice 1941. Bavi se plivanjem i vaterpolom u PK Jadran, Herceg-Novi (1936—41). Bio je predsjednik JKK Partizan, Beograd (1946—52), JVK Partizan (1952—68) i Plivačkog i Vaterpolo saveza Srbije (1952—68); član Predsjedništva Vaterpolo saveza Jugoslavije i Predsjedništva JSD Partizan (Beograd). Doživotni je počasni predsjednik JVK Partizan i Vaterpolo i Plivačkog saveza Srbije. Uz brojne nagrade i priznanja dobitnik je Majске nagrade Saveza organizacija za fizičku kulturu Srbije za životno djelo (1969).

Bjelolasica, gorski skup, najviši vrh Kapele i Gorskoga kotara (1533 m), predviđen kao kapitalni objekt za izgradnju zimskog sp. rekreacijskog centra u SR Hrvatskoj.

Björkstén, Kristina (1870—1947), fin. pedagog; 1913—17 predavač na katedri za žensku gimnastiku Instituta za tjeleovježbu Univerziteta u Helsinkiju, predsjednica Nordskog gimnastičkog saveza (1923—39). Napisala *Kvinnogymnastik I i II*, Helsinki 1918—23.

Blackheath Golf-Club, najstariji i još danas postojeći golf-klub u svijetu, osn. 1608 u Royal Eltham, grofovija Kent (Engleska).

Blagajac, Mithat (1937), izvanredni profesor Fakulteta fizičke kulture u Novom Sadu, šef katedre za sp. rekreaciju; 1976 obranio doktorsku disertaciju na Fakultetu za fizičku kulturu u Zagrebu temom "Utjecaj nekih demografskih i socijalnih obilježja na potrebe i interese u području sportske rekreacije". Obavljao funkcije generalnog sekretara Partizana Jugoslavije — Saveza za sportsku rekreaciju i tjelesni odgoj (1969—77) i predsjednika njegovog Stručnog savjeta (od 1977); reprezentativac SRBIH u sp. gimnastici (1956—60). Objavio brojne stručne radove.

Blagojević, Dušan (1914), novinar, diplomat, nosilac Partizanske spomenice 1941. Bio je

D. BJEDEV

M. BJEDEV

BISLET

ambasador SFRJ u Norveškoj i na Cipru te direktor časopisa Međunarodna politika; član Saveznog odbora SSRNJ, član Centralnog vijeća Saveza sindikata Jugoslavije i predsjednik Saveza novinara Jugoslavije. Kao sp. radnik obavljao dužnosti internac. sekretara FISAJ, predsjednika Zajednice udruženja nogometnih ligaša i Fudbalskog kluba Crvena zvezda (Beograd) te potpredsjednika Nogometnog saveza Jugoslavije; 1980 proglašen je za zaslužnog nogometnog radnika tog Saveza.

Blaha, Karlo (1878—1951), učitelj mačevanja, jedan od organizatora Mačevalačkog saveza Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca (Zagreb, 1927); trener u Prvom hrvatskom mačevalačkom klubu (1924—31) i HŠK Concordia (1932—35). Predsjednik Zagrebačkog mačevalačkog kluba (1935—41), gl. tajnik (1932—34) i oružar (1931). U Jugoslavenskom mačevalačkom savezu bio savezni kapetan (1934—35), potpredsjednik (1935 i 1937—41) i počasni predsjednik (1936).

Blanchard, Jean-Pierre François (1753—1809), franc. aeronautičar; izgradio 1784 balon punjen vodikom, preletio je 7. i 1785, sa J. Jeffriesom, Engleski kanal od Dovera do Calaisa, a 20. XI u Gentu je izveo prvi spasički skok padobranom iz oštećenog balona. Demonstrirao je let balona po evr. zemljama i u SAD. Smrtno je stradao u 60—om letu.